

Invasie van de eikenprocessierups

Het zijn verontrustende berichten die telkens weer de pers halen: onze eikenbomen sterven vroegtijdig af als gevolg van droogtestress en de jarenlange herhaalde kaalvraat.

De rupsen van de eikenprocessiev�inder (Thaumetopoea processionea L.) zijn de boosdoeners. Er wordt al gesproken van een epidemie en een populatie-explosie. Maar dode takken in de kroon van de boom zijn niet de enige souvenirs die deze rupsen achterlaten.

De eikenprocessierups komt voor in met name Noord-Brabant. Daar werd deze rups voor het eerst in 1987 gesignaleerd. De rups vreet van het eikenblad maar aanvankelijk was de schade daardoor minimaal. Na een aantal jaren bleek de populatie eikenprocessierupsen zo gigantisch te zijn uitgebreid dat eikenbomen volledig kaal werden gevreten. Waarom deze uitbreiding heeft plaatsgevonden is onduidelijk. Mogelijk hebben de warme zomers van 1994 en 1995 daarbij een rol gespeeld.

HOE LEEFT DE EIKENPROCESSIE-RUPS?

De eikenprocessierups is de larve van een nachtvlinder die zijn eitjes legt in de toppen van eiken. Daar overwinteren ze. Als de bomen eind april uitlopen, komen de rupsjes tevoorschijn. Na enkele stadia van vervellen verschijnen op de rug van de rups lange witachtige haren, ingeplant op roodachtige 'wratten' en duizenden microscopisch kleine brandharen. Vanuit nesten gaan deze diertjes -vooral 's avonds- in karakteristieke processies op zoek naar voedsel dat voornamelijk bestaat uit het blad van eiken. Kaalgevreten eiken zijn hiervan het zichtbare gevolg. De volwassen rups is 4 tot 5 cm lang, is op de rugzijde blauwgrijs en op de buikzijde groengrijs

van kleur. De rups heeft een grote, zwarte kop. Tijdens het vervellen (6 x per jaar) van april tot augustus kunnen de brandharen in de leefomgeving terechtkomen. Dit is mede mogelijk doordat de afgezette eieren en nesten afgedekt worden met dergelijke haren.

GEZONDHEIDSRISICO'S

Naast de schade die de eikenprocessierups toebrengt aan bomen, zorgt ze ook op een andere manier voor grote overlast. De brandharen van dit insect veroorzaken bij mensen en dieren huidirritaties en ontstekingen. Vanuit de nesten worden brandharen met de wind meegevoerd. Ze kunnen vooral in de maanden juni, juli en augustus overlast veroorzaken. Door hun bijzondere vorm dringen de haren gemakkelijk de oppervlakkige lagen van huid, ogen en bovenste luchtwegen binnen.

Na contact met de huid ontstaat binnen acht uur een pijnlijke, rode huiduitslag met hevige jeuk. De huid vertoont papels en eventueel met vocht gevulde blaasjes. Als brandharen in de ogen komen, ontstaat binnen enkele uren een pijnlijke irritatie met zwelling, roodheid en jeuk. Bij inademing irriteren of prikkelen de brandharen het slijmvlies van neus, keel en bovenste luchtwegen. De klachten lijken op een neusverkoudheid of kenmerken zich door keelpijn en slikproblemen.

HOE KAN JE OVERLAST VOORKOMEN?

Het is belangrijk dat elk direct en (via de wind) indirect contact met de rupsen en de resten ervan, zoals vervellingshuidjes en spinseldraden, wordt vermeden. U kunt veiligheidshalve - ter voorkoming van verspreiding van de brandharen van deze rupsen - deze nesten wegnippen en verbranden. Uiteraard moet dat op een milieuen arbeidshygiënische verantwoorde wijze gebeuren (de nesten moeten eerst in een plastic zak worden gedaan vóór het afknippen!)

Foto's: PD Wageningen